

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Filozófia

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Vallásfilozófia HLM 2503						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr Kerekes Erzsébet egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Kerekes Erzsébet egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	3	2.5 Félév	5	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	SZT

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					25
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					-
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	70 konv.				
3.8 A félév össz-óraszama	56 fiz./ 126 konv.				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Az előadások 70%-án kötelező a részvétel, azaz a 14 előadásból minimum 9-en a hallgatónak kötelező jelen lennie
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumi részvétel kötelező. Az elmaradt szemináriumokat be lehet pótolni.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C2: Eszmék megfogalmazása és rendszerezése, általános és ágazati filozófiai problémákban való tájékozódás • C3: Megoldások erős és gyenge pontjainak azonosítása (logikai elemzés és értékelés révén), problémákra adott alternatív megoldások vagy alternatív konklúziók megfogalmazása • C4: Cselekedetek, tapasztalatok és az emberi létezés elveinek, okainak és jelentéseinek (értelmeinek) azonosítása
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében • A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Közepes nehézségű filozófiai problémák megoldásához szükséges kulcsfogalmak operacionalizálása • Filozófiai elméletek eszméinek és érveinek összehasonlító elemzése, ezek jelentőségének és határainak azonosítása • Politikai, vallási, tudományos és művészeti alapfogalmak, elképzelések kritikai és konstruktív vizsgálata • Az emberi létezésre és tevékenységre vonatkozó hipotézisek megfogalmazása, az alapvető filozófiai módszerek és a filozófia nyelvezetének helyes használata mellett • Az emberi létezésre vonatkozó hipotézisek megalkotásának és alkalmazásának módozatairól való kritikai és konstruktív reflexió
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Mivel korunkban több vallásfilozófiai iskola és megközelítésmód létezik, az előadás során kényszerűen választanunk kell ezek között. Módszertanát, pozícióját tekintve az előadás megközelítésmódja leginkább a nominalista vallásfilozófiák körébe sorolható, s alapvetően egy bizonyos vallás – a kereszténység – noétikus dimenziójának történeti-hermeneutikus rekonstrukcióját tűzi ki célul. • Módszerét tekintve az előadás a valláshermeneutikához, illetőleg egyfajta „hermeneutikus fenomenológiához” (Robert Spaemann) áll közel, eszközei között megtalálhatók a filológiai kutatás, a szöveghermeneutika, foglomanalízis és eszmetörténet használatos eszközei. • A kereszténység textuális hagyományának vizsgálata révén a hallgatók megismerkednek a doxográfia, valamint a szövegszerű hagyomány vizsgálatának, értelmezésének különböző módszereivel. A kurzus másik célja, hogy betekintést nyújtson a vallásos eszmék, ezen belül pedig a keresztény teológiai és filozófiai gondolkodás főbb kategóriáinak kialakulásába. • A kategóriák belső összefüggésrendszerének feltárásával a keresztény gondolkodás sajátos struktúráját kívánja felmutatni. Elsősorban olyan kategóriák vizsgálatáról van szó, mint a szellem, lélek, személy, igazság, hit, bűn, teremtés, idő, eszkhaton stb. • Szemináriumokon az alternatív módszertani megközelítések, vallásfilozófiai iskolák bemutatása történik, példaértékű művek ismertetése révén.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezető előadás: a féléves tanmenet és a hozzá kapcsolódó könyvészeti anyag ismertetése, megbeszélése. Mi a vallásfilozófia?	Előadás, eligazítás	
A vallásfilozófia mint a „preracionális tudat kritikája”. A vallásfilozófia mint a vallás filozófiává történő átalakítása. 1. A vallási hagyomány allegorézise. 2. A filozófia mint az öntudatra ébredt vallás. A program platóni eredete.	Előadás	
A kereszténység történeti előzményei: A judaizmus	Előadás, szövegelemzés	
A kereszténység rivális szellemi mozgalmai: Gnózis, neoplatonizmus	Előadás, szövegelemzés	
A kereszténység születésének kulturális kontextusa: A hellenizmus	Előadás	
A szellem és a lélek kategóriái	Előadás, fogalomelemzés	
A személy fogalma I.: Az ember, mint Isten képe	Előadás	
A személy fogalma II.: A személy fogalma a trinitológiai vitákban	Előadás	
Hit, igazság, bizonyosság	Előadás, vita	
A bűn problematikája	Előadás, vita	
A teremtés fogalma	Előadás, vita	
A vég keresztény eszméje: apokaliptika, eszkatológia	Előadás	
A történelem eszméje. Az idő keresztény tapasztalata (Heidegger, Agamben). Páli levelek a globalizált társadalomban (Badiou, Žižek). Társadalom, politika, vallás (Bonhoeffer, Wurmbrand, Ricoeur)	Előadás	
Iszlám	Előadás	
<p>Könyvészet</p> <p>Gerardus van der Leeuw: A vallás fenomenológiája, Epilegomena, Osiris Kiadó, Budapest, 2001.</p> <p>Brian Davies: Bevezetés a vallásfilozófiába, Kossuth Kiadó, Budapest, 1999.</p> <p>André Chouraqui: Histoire du judaism, Paris, P.U.F., 1963.</p> <p>Ioan Petru Culianu: Gnozele dualiste ale occidentului, Nemira, București, 1995.</p> <p>Werner Jaeger: Early Christianity and Greek Paideia, Belknap Press, London, 1993.</p> <p>Maimonidész: Tévelygők útmutatója, Logosz Kiadó, Budapest, 1997.</p> <p>Rudolf Bultmann: Az újszövetség teológiája, Osiris Kiadó, Budapest, 1998.</p> <p>Vanyó László: Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe, Szent István Társulat, Budapest, 1998.</p> <p>Nüsszai Gergely: Az ember teremtéséről, in: Frenyó Zoltán (szerk.): Az isteni és az emberi természetről, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1994, I. kötet.</p> <p>Nemesziosz: Az ember természetéről, in: Frenyó Zoltán (szerk.): Az isteni és az emberi természetről, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1994, I. kötet.</p> <p>Nüsszai Gergely: Az ouszia és a hiposztázisz megkülönböztetéséről, Szent István Társulat, Budapest, 1983.</p> <p>The Second Ecumenical Council, in: The Seven Ecumenical Councils (ed. By Henry R. Percival), vol XIV, T&T Clark, Edinburgh, 1988.</p> <p>Augustinus: A szentháromságról, Szent István Társulat, Budapest, 1985.</p> <p>Alexandriai Kelemen: Propreptikosz – Buzdítás a görögökhöz, Jel Könyvkiadó, Budapest.</p> <p>Paul Ricoeur: A rosszról, in: Magyar Filozófiai Szemle, 1997/5-6.</p> <p>Fehér Márta (szerk.): A teremtés. Filozófiatörténeti tanulmányok, Áron Kiadó, Budapest, 1996.</p> <p>Órigenész: Homília a teremtés könyvéhez, in: Magyar Filozófiai Szemle, 1997/1-2.</p> <p>Rudolf Bultmann: Teremtés és eszkatológia, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1994.</p> <p>Demeter M. Attila: Apokalipszis, in: Kellék, 2004/25, 313-322.</p> <p>Jacques Derrida: A filozófiában újabban meghonosodott apokaliptikus hangnemről, in: Jacques Derrida – Immanuel Kant: Minden dolgok vége, Századvég Kiadó – Gond, Budapest, 1993.</p>		

(Apokrif) Apokalipszisek, Telosz Kiadó, Budapest, 1997.
Tichonius: Szabályok könyve, HKK, Budapest, 1997.
Augustinus? A keresztény tanításról, Budapest, 1944.
Heidegger, Martin: Phanomenologie des religiösen Lebens (GA 60). Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1995.
Agamben, Giorgio: The Time that Remains: A Commentary on the Letter to the Romans. Stanford University Press, Stanford, 2005.
Badiou, Alain: Szent Pál: az egyetemesség apostola. Typotex, Budapest, 2012
Žižek, Slavoj: A törékeny abszolútum. Avagy miért érdemes harcolni a keresztény örökségért? Budapest, Typotex, 2011.
Kocziszkó Éva: Antifilozófusok –huszonöt éves kérdése a kereszténységhez. L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2014.
Bonhoeffer, Dietrich: Vademecum. Budapest, Kairosz Kiadó, 2006.
Wurmbrand, Richard: Beszéd a magánzárkában. Kolozsvár-Budapest, Koinónia Kiadó, 1996.
Brian Davies: Bevezetés a vallásfilozófiába, Kossuth Kiadó, Budapest, 1999.
Kerekes Erzsébet: Az idő kairológikus jellege a heideggeri hermeneutikai fenomenológiában. Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság-Kolozsvár, 2013.
Kerekes Erzsébet: Szavak közt az idő. Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság-Kolozsvár, 2015.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezető szeminárium: a féléves könyvészeti anyag ismertetése, feladatok leosztása, módszertani elvárások tisztázása	előadás, beszélgetés, irányítás	
Módszertani bevezetés: Mezei Balázs: Kortárs vallásfilozófia	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Intuicionizmus: Rudolf Otto: A szent	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Egzsztencializmus, Intuicionizmus: Søren Kierkegaard: Félelem és reszketés	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Valláshermeneutika I.: Friedrich Schleiermacher: A vallásról	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Valláshermeneutika II.: Rudolf Bultmann: Történelem és eszkatológia; Rudolf Bultmann: Az újszövetség teológiája	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Valláshermeneutika III.: Paul Ricoeur: A kinyilatkoztatás eszméjének hermeneutikai megalapozása; Paul Ricoeur: Elgondolni a teremtést; Paul Ricoeur: Bibliái gondolkodás; Northrop Frye: Lélek és jelkép.	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Vallásfenomenológia I.: Mircea Eliade: A szent és a	problematizáló	

profán	szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Vallásfenomenológia II.: Gerardus van der Leeuw: A vallás fenomenológiája	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Dialógusfilozófia: Martin Buber: Én és te	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	
Orosz vallásos egzisztencializmus: Lev Sesztov: Teremtés a semmiből; Nyikolaj Bergyajev: Az ember rabságáról és szabadságáról	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés, összehasonlítás	
Vallásszociológia I.: Émile Durkheim: A vallási élet elemi formái; Max Weber: Vallásszociológia. A vallási közösségek típusai	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés, összehasonlítás	
Vallápszichológia: Carl Gustav Jung: Gondolatok a vallásról és a kereszténységről; Carl Gustav Jung: A nyugati és keleti vallások lélektanáról	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés, összehasonlítás	
Dialógusfilozófia: Martin Buber: Én és te	problematizáló szövegértelmezés, referátum bemutatása, fogalomelemzés, közös megbeszélés	

Könyvészet

Mezei Balázs: Kortárs vallásfilozófia, in: Vallásfilozófia Magyarországon, Áron Kiadó, Budapest, 1995, 9-22.

Rudolf Otto: A szent, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

Søren Kierkegaard: Félelem és reszketés, Európa Kiadó, Budapest, 1986.

Friedrich Schleiermacher: A vallásról, Osiris Kiadó, Budapest, 2000.

Rudolf Bultmann: Történelem és eszkatológia, Atlantisz kiadó, Budapest, 1994, 123-171.

Paul Ricoeur: A kinyilatkoztatás eszméjének hermeneutikai megalapozása, in: Uő.: Bibliai hermeneutika, Hermeneutikai füzetek, Hermeneutikai Kutatóközpont, 1995, 6.

Mircea Eliade: A szent és a profán, Európa Kiadó, Budapest, 1987.

Gerardus van der Leeuw: A vallás fenomenológiája, Epilegomena, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 583-605.

Martin Buber: Én és te, Európa Kiadó, Budapest, 1991.

Lev Sesztov: Teremtés a semmiből, Osiris Kiadó – Gond, Budapest, 1998.

Émile Durkheim: A vallási élet elemi formái, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2003.

Carl Gustav Jung: Gondolatok a vallásról és a kereszténységről, Kossuth Kiadó, Budapest, 2000.

Carl Gustav Jung: A nyugati és keleti vallások lélektanáról, Scolar Kiadó, Budapest, 2005.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy elsősorban a vallásos hit természetének megértéséhez kíván támpontokat nyújtani, ami soha nem könnyű feladat módszertani értelemben sem, ugyanis a nem hívő szemével, mintegy kívülről kell látnunk a hit élményszerű, magántermészetű, mélyen személyes tartalmait. Ez olyasfajta módszertani vértetzséget igényel, aminek a birtokában a hallgató képes lesz majd mások magántermészetű hitéletének nem csupán külsődleges és semmitmondó tiszteletére, hanem valamiképpen az intellektuális empátián alapuló mélyebb megértésére is.
- Másodsorban, mivel a tantárgy a vallásos jelenség zavaró sokféleségével is szembesíti a hallgatókat, s a vallásokat egyediségükben, történeti fejlődésükben – ami egyszersmind azt is jelenti: esetlegességükben – mutatja be, ezért kialakíthatja a hallgatókban a vallásos tolerancia szükségessége iránti mélyebb meggyőződést.
- Harmadrészt, mivel napjaink globális konfliktusai jórészt vallási természetűek, segíthet a hallgatóknak ezeknek a konfliktusoknak a megértésében, s a világban való jobb tájékozódásban.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadáson átadott ismeretanyag elsajátítása, ennek megfelelő alkalmazása és használata	Az ellenőrzés folyamatosan történik a félév során a vitákba való bekapcsolódás révén, valamint a félévi záróvizsgán	20%
	A vallásfilozófiai gondolkodás fogalomkészletének, szempontrendszerének kellő elsajátítása és alkalmazása	Félév végi, szóbeli záróvizsga	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek értelmezésben való aktív részvétel	Szöveg bemutatása, szövegek értelmezésében való aktív részvétel	20%
	Vitákban való aktív részvétel	Az ellenőrzés folyamatosan történik végig a félév során, a vitákban való állandó, aktív részvétel révén	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel • Minimum egy szemináriumi referátum készítése a félév folyamán • A vitákban, vetítések megbeszélésében való aktív részvétel 			

Kitöltés dátuma
2020. március 3.

Előadás felelőse
Kerekes Erzsébet

Szeminárium felelőse
Kerekes Erzsébet

Kerekes Erzsébet

Kerekes Erzsébet

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2020. március 30.

Intézetigazgató
Demeter Márton Attila

Demeter Attila